

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Suomen Journalistiliitto – Finlands Journalistförbund ry
c/o Valtteri Aaltonen
PL 252
00180 Helsinki

Viite: Arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistus – hankkeen lausunto,
VM004:00:2009, lausuntopyyntö 24.2.2011

Suomen Journalistiliiton lausunto

Taustaa

Suomen Journalistiliitto - Finlands Journalistförbund ry (Y-tunnus 0116998-3) tiedotusvälineiden työntekijöiden ja freelancerjournalistien edustajana, sekä journalistien ja journalismin edunvalvojana on omasta aloitteestaan päättänyt antaa lausunnon viitekohdassa mainitusta hankkeesta.

Viittaamme myös Oikeustoimittajat ry:n ja Tutkivan Journalismin Yhdistys ry:n asiasta omasta aloitteestaan antamaan lausuntoon.

Suomen Journalistiliiton kannanotto

Arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistusta valmisteleva työryhmä ehdottaa useita heikennyksiä läpinäkyvään julkiseen osakeomistamiseen ja sisäpiiriläisten ilmoitusvelvollisuuksiin. Työryhmä ehdottaa mm.

- 1) että hallintarekisteröity eli ei-julkinen osakeomistus pörssiyhtiöissä sallittaisiin kotimaisille sijoittajille.
- 2) että pörssin ulkopuolistenkin yhtiöiden (pienet osakeyhtiöt) osakeomistus olisi jatkossa yleisöjulkisuuden ulkopuolella.
- 3) että useat arvopaperimarkkinoilla toimivat tahot, kuten pörssikauppojen välittäjät, eivät enää tekisi julkista ilmoitusta arvopaperikaupoistaan.
- 4) että sisäpiiriläisten velvollisuus kertoa kaupoistaan julkisuuteen perustuisi jatkossa heidän omiin ilmoituksiinsa eikä suoraan tietoon arvo-osuusjärjestelmästä (kuten nykyisin).

Suomen Journalistiliitto vastustaa yllä mainittuja esityksiä ja katsoo, että arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistuksen valmistelussa on erittäin

Hietalahdenkatu 2 B 22
PL 252, FIN-00181 Helsinki
Puh. +358 9 612 2330
Fax +358 9 605 396
www.journalistiliitto.fi

Sandviksgatan 2 B 22
PB 252, FIN-00181 Helsingfors
Tel. +358 9 612 2330
Fax +358 9 605 396
www.journalistiliitto.fi

riittämättömästi kiinnitetty huomiota yleisön ja kansalaisten perusteltuun tarpeeseen saada tietoa osakeyhtiöiden osakkuuksista, joilla on usein laajaakin yhteiskunnallista merkitystä. Työryhmän ehdotus lähtee puhtaasti markkinoiden näkökulmasta ja sivuuttaa täysin asian yhteiskunnallisen ja kansanvaltaan olennaisesti liittyvän puolen.

Yleisön oikeus saada tietoa poliitikkojen, virkamiesten ja muitten keskeisten yhteiskunnallisten toimijoiden omistuksista ja sidonnaisuuksista on äärimmäisen tärkeää demokraattisen prosessin toteutumisen ja valvonnan kannalta ja journalistisella medialla on tärkeä rooli tämän tiedon jakelijana. Edellisen vaalikauden aikana noussut julkinen keskustelu vaalirahoituksesta ja poliitikkojen yrityksiltä saamasta rahoituksesta, sekä poliitikkojen ja heidän lähipiirinsä omistuksista, alleviivaa avoimuuden ja läpinäkyvyyden tarvetta.

Julkisten osakeyhtiöiden omistusten hallintarekisteröinti

Työryhmän ehdotuksen mukaan nykyisen arvo-osuusjärjestelmän rinnalle rakennettaisiin uusi niin sanottu hallintarekisterijärjestelmä suomalaisia varten. Nykyisin hallintarekisterissä voivat omistuksiaan säilyttää vain ulkomaalaiset. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että ajan tasalla olevaa ja tarkkaa tietoa ei enää olisi saatavissa nykyisestä arvo-osuusjärjestelmästä. Uudistus vaikeuttaisi viranomaisten tiedonsaantia, mutta ennen kaikkea se poistaisi kansalaisilta ja journalistiselta medialta mahdollisuuden saada tietoa julkisten osakeyhtiöiden omistuksista. Tämän tiedon hankkiminen ei ole uteliaisuutta tai sensaatioiden hakemista, vaan sen yhteiskunnallinen painoarvo on valtava. Taloudellisen vallankäytön ja omistusten yhteiskunnallinen merkitys on koko ajan kasvanut ja taloudellisen vallan kytkökset yhteiskunnalliseen valtaan ovat demokratian tärkeimpiä kysymyksiä. Perustelut, joilla valmistelussa puolletaan hallintarekisteröinnin laajentamista suomalaisten omistamiin julkisesti noteerattujen osakeyhtiöiden osakkuuksiin, ovat kuitenkin hyvin suppeasta näkökulmasta koottuja. Omistuksien julkisuuden yhteiskunnallinen merkitys on sivuutettu täysin.

Suomen Journalistiliitto katsoo, että avoimuus, läpinäkyvyys ja demokratian toimivuus ovat suurempia arvoja kuin vähäinen kustannussäästö pörssikaupan selvittelykustannuksissa, jonka työryhmä esittää hallintarekisteröinnin ja muiden julkisuutta vähentävien ehdotusten perusteeksi.

Yksityisten osakeyhtiöiden osakasluetteloiden yleisöjulkisuuden poistaminen

Yksityisten osakeyhtiöiden osakasluetteloiden yleisöjulkisuuden poistamisen merkitystä ei ole esityksessä selvitetty käytännössä ollenkaan. Osakasluettelon yleisöjulkisuuden rajoittamista ei perustella muutoin kuin epämääräisellä viittauksella julkisuuden aiheuttamasta ”tarpeettomasta kilpailuedusta hallintarekisteröidyille tai moniportaisesti hallituille arvopapereille”. Mietinnöstä ei selviä, mikä tällainen kilpailullinen etu olisi, eikä osakasluetteloiden yleisöjulkisuudesta ole edes väitetty aiheutuneen yksityisille osakeyhtiöille minkäänlaista haittaa.

Toteutuessaan ehdotus tekisi yhteiskunnallisten toimijoiden sidonnaisuuksien valvonnan yksityisten osakeyhtiöiden osalta käytännössä mahdottomaksi. Journalistiliiton käsityksen mukaan mitään legitiimiä perustetta yksityisten osakeyhtiöiden osakasluetteloiden yleisöjulkisuuden poistamiselle ei ole työryhmän ehdotuksessa esitetty, eikä sellaista ole muutenkaan tiedossa.

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Yhteenveto

Tehtäessä lainmuutoksia, jotka vähentävät kansalaisten oikeutta ja mahdollisuuksia saada tietoa yhteiskunnallisesti suurta merkitystä omaavista asioista, on tälle oltava erittäin painavat perusteet ja tällaisten perusteiden käsillä ollessakin rajaukset on tehtävä niin suppeina kuin mahdollista. Työryhmän esityksessä julkisesti noteerattujen yhtiöiden kohdalla esitetyt perustelut ovat ehdottomasti riittämättömät ehdotettujen lainmuutosten toteuttamiseen. Yksityisten osakeyhtiöiden kohdalla varsinaisia perusteluja ei ole esitetty lainkaan.

Journalistiliitto pitää kestävämmänä sitä kuinka vähän valmistelussa on kiinnitetty huomiota demokraattiselle oikeusvaltiolle tärkeään avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen. Tällä hetkellä niin Suomessa kuin maailmalla on menossa voimakas trendi kohti markkinoiden ja yhteiskunnallisten toimijoiden vahvempaa valvontaa ja taloudelliseen toimintaan liittyen tietojen laajempaa julkisuutta. Tällaisessa tilanteessa työryhmän esitys vaikuttaa erikoiselta ja on vahvasti vastoin meneillään olevaa avoimuuskehitystä.

Muilta osin Suomen Journalistiliitto yhtyy kaikkeen mitä Oikeustoimittajat ry ja Tutkivan Journalismin Yhdistys ry ovat omassa lausunnossaan lausuneet.

**SUOMEN JOURNALISTILIITTO –
FINLANDS JOURNALISTFÖRBUND ry.**

Arto Nieminen
puheenjohtaja

Lausunnon laati

Valtteri Aaltonen
Lakimies, OTM